Друковане слово цінувалось завжди

Журнал «Lowiec Polski» виходив як двотижневик у Варшаві від 1 квітня 1899 р. до 1914-го. Поновлено його випуск у січні 1924 р., але вже як друкований орган центральної спілки мисливських товариств Польщі. Описано основний внесок журналу в розвиток культури полювання, раціонального ведення мисливського господарства, проілюстровано основні статті, які були у журналі з описом Галичини.

Для реалізації вимог своїх статутів громадські мисливські організації, які існували як на території Царства Польського, так і Галичини, мали власні друковані видання. Центральна спілка мисливських товариств Польщі видавала журнал «Ловець Польський». З ідеологічних причин дослідження діяльності громадських мисливських організацій Галичини, які працювали до 1939 р., не схвалювались, а діяльність журналу «Ловець Польський» не підтримувалася. Але перший номер «Ловця Польського» вийшов 1 квітня 1899 р. у Варшаві (Царство Польське) під гаслом: «Ілюстрований двотижневик, присвячений мисливству, зброї і догляду за дичиною». У першому номері було розміщене вступне слово від редакції, де говорилося, що «поступ уперед, який відбувався із плином часу в кожній галузі людської діяльності, принципово змінив напрямок мисливства, завданням якого колись було лише добування тварини». Нині мисливство відзначає насамперед діяльність із догляду за мисливськими тваринами, що повинно бути надбанням селян поряд із сільськогосподарським урожаєм.
В останньому десятилітті XX ст. у Польщі значно зросла чисельність мисливських тварин. Було зроблено чимало у цьому напрямку, але то – результат небагатьох справжніх мисливців. Для поступу у цій галузі потрібно було мати необхідну інформацію для ефективного ведення мисливства. До певного часу така інформація передавалася усно, чим обмежувала коло мисливців. Розповсюдження друкованого слова в галузі догляду за дичиною, охоронних заходів, запровадження здорових принципів мисливської етики, поширення понять про чужу власність, поступу в розвитку мисливської зброї, собаківництва стало основним напрямком діяльності «Ловця Польського». Щоб відповідати такому важливому завданню, редакція журналу старалася надавати поради і залучати відомих знавців мисливства.
Для розвитку журналу чимало зробили Йозеф Потоцький, Стефан Любомірський, Олександр Рембовський, Юліан Бєсєкєрський і ін.
Вихід першого номера журналу «Ловець Польський» став великою подією у мисливському світі. Він був підписаний редактором та видавцем Яном Стольчманом та надрукований типографією Еміля Сківського. На останній сторінці була реклама зброї та майстерні таксидермії мисливських видів дичини. Обсяг журналу – 14 сторінок.
У першому номері друкуються статті «Порушення в торгівлі дичиною», «З минулого мисливського сезону» Яна Стольчмана, «Про пристрілку гладкоствольної зброї» Яна Слончинського, «Декілька зауваг по догляду за дичиною» Кароля Альбуса. Був надрукований також історичний огляд діяльності Варшавської філії цісарського товариства правильного полювання за

авторством Ромуальда Венхровського, матеріали Першої Варшавської мисливської виставки та інше.
За перший рік видання, тобто 1899-й, було надруковано 18 номерів журналу. Вартість річної передплати у Варшаві становила 6 рублів з умовою, що його будуть доставляти до помешкання. В інших місцевостях царства Польського необхідно було заплатити 7 рублів за поштову пересилку. Також журнал можна було придбати і за кордоном, де вартість його річної передплати буала 10 гульденів, 16 марок чи 20 франків.
У журналах першого року видання бачимо статті за такою тематикою, як «Зброя», «Собаки», «Полювання з вогнепальною зброєю», «Сокільництво», «Роги», «Мисливське законодавство», «Ветеринарія», «Мисливство в культурі». У першому номері знаходимо доробки таких авторів, як князь Стефан Любомирський, Орда, Зарембський, Шеллга, Ліпоп, Кубіцкі.
Із початком Першої світової війни видавництво журналу припиняється. Останній передвоєнний – 15-й номер – вийшов 1 серпня 1914 р. Власне, цей день і був днем початку Першої світової війни. Редакція у цьому номері навіть не попередила читачів, що в подальшому видавництво журналу припиняється. Вже після війни фактично у новій країні – Республіці Польща – було відроджено видавництво «Ловця Польського». На з'їзді центральної спілки польських мисливських товариств, який відбувся 6 січня 1923 р., було ухвалено рішення про відновлення видання. Головним редактором журналу обрали Яна Стольчмана. До редакційного комітету були запрошені Веусенхофф, Корсак, Доманевські, Рожинські, Ліпоп, граф Морстіх, Свідерскі, Гаченські. На зборах центральної спілки мисливських товариств Польщі 7 вересня 1923 р. було прийнято ухвалу про обов'язок передплати журналу всіма членами товариства. Перший післявоєнний номер вийшов 1 січня 1924 р. уже як орган Центральної спілки польських мисливських товариств за підписом головного редактора Яна Стольчмана. Протягом 1924-го журнал виходив один раз на місяць. А вже наступного – 1925 р., починаючи з травня місяця, він повернувся до своєї звичайної форми двотижневика. Але вже з 15-го номера 1925 р. фігурують два редактори – Ян Стольчман та Юліан Ейсмонд. Приєднання журналу «Мисливський огляд і ловецтво польське», який був під редакцією Юліана Есмонда, до «Ловця Польського» дало позитивні результати для розвитку останнього. Починаючи з 19-го номера за 1927 р., «Ловець Польський» переформатувався на перший у Польщі мисливський тижневик.

Із другого номера 1900 р. «Ловець Польський» починає видавати книжкові додатки. Перша книжка, яка вийшла у 1900 р., називалася «Доглядач і мисливсливець» графа Сильва Тароуке.
Першу сторінку «Ловця Польського» у передвоєнних номерах журналу прикрашав рисунок Я. Фаллата. Також журнал був гарно ілюстрований і всередині. Так, у номері №3 за 1899 р. була ілюстрація з рогами лося з Ханчевич; у №6 були світлини про відкриття першої Варшавської мисливської виставки та виставки африканських трофеїв графа Томаша Заморського; у №7 проілюстровано колекцію пір'я глухарів та тетеруків пана А. Кашовськего, а

також роги оленя зі Спали. У номері 13 були фото собак, нагороджених за польові випробування у Варшаві.
Були тоді й інші видання, варті уваги. Один із таких – «Ловець Вєлькопольський» («Jowiec Wielkopolski») – ілюстрований двотижневик товариства мисливців у Познані виходив з 1 квітня 1907 р. до вересня 1914-го. Після війни він поновився у липні 1921 р. під зміненою назвою «Польське мисливство» («Jowiectwo Polskie») й снував аж до червня 1923 р. Пізніше цей журнал, об'єднавшись із варшавським «Мисливським оглядом», виходив до 1925 р. Головним редактором був Владислав Янта Полчинський.
«Мисливський огляд» – двотижневик, виходив у період із 1923-го по 1926 р. як друкований орган центральної спілки мисливських товариств.
Із 1883-го по 1913 р. у Галичині видається журнал «Сильван» як друкований орган Галицького лісового товариства, а з 1918-го по 1939 р. «Сильван» був органом Малопольського лісового товариства.
У Варшаві в період із 1912-го по 1915 р. виходили «Лісова та мисливська газета», з 1924-го по 1928 р. – «Мисливські новини», з 1928-го по 1931 р. – «Мисливська газета» – орган центральної спілки сільських мисливських товариств, у Познані в період із 1919-1923 рр. – журнал «Мисливство Польське».

Також багато інформації щодо мисливства містилось у мисливських додатках, які виходили до інших газет та журналів. Так, у 1876 р. у Варшаві видавали «Ілюстрований мисливський додаток», який був доповненням до «Сільськогосподарської газети». Додаток «Де заграли мисливські сурми» виходив у період із 1926-го по 1939 р. у Вільні як доповнення до журналу «Слово»; «Мисливський огляд» – додаток до «Кур'єра Польського» (Варшава, 1923-1939 рр.). «Мисливські новини» виходили окремим додатком до «Народних новин» (Варшава, 1928-1931 рр.).
Єдиним україномовним друкованим органом Львівського Українського мисливського товариства «Тур» був додаток «Ловецтво» до газети «Новий час», перший номер якого вийшов 27 березня 1937 р., чим було започатковано українську мисливську періодику.
Світ побачило 12 номерів, які виходили в період із 1937-го по 1939 р. Багато статей були присвячені двом українським мисливським товариствам, які існували на території Галичини: це Станіславівське товариство «Ватра» та Львівське – «Тур».
Варто відзначити: хоча «Ловець Польський» і виходив у Варшаві, а у Львові видавали журнал «Ловець», все ж у «Ловці Польському» було багато інформації і про Малопольщу – як тоді називали територію Галичини, яка була приєднана до Польщі внаслідок розпаду Австро-Угорської імперії.
Так, зокрема у №20 за 1909 р. у статті «Мисливські відносини в Галичині» давали оцінку мисливства у Галичині кінця 19 ст., де серед іншого відзначалося, що, порівнюючи з іншими країнами Австро-Угорської імперії, в Галичині – суворі зими, які негативно впливають на стан поголів'я дичини. Практично завжди гинуть перші два виводки зайців. Інша проблема, яка негативно впливала на стан мисливства, полягала в тому, що Галичина розміщена в низовині, через що тут

було дуже поширене захворювання тварин на фасціольоз, від якого гинули зайці та козулі. В той же час у статті зазначлося, що полювання на копитних у Галичині є досить продуктивним, так як Галичина має великі масиви лісу. У статті «Приватна мисливська школа», яка вийшла у 19 номері за 1929 р., повідомлялося про організацію приватної мисливської школи у с. Лукавець Стрийського повіту.

У статті «Із мисливських угідь» у №5 за 1929 р. розповідалося про організацію полювання у Снятинському районі в Малопольщі, де на площі 50 тис. га було організовано 29 самостійних мисливських господарств і 39 спільних. За рік на території повіту відстрілювалося 2 тис. зайців. Також повідомлялося про великий розгул браконьєрства, адже лише в одному господарстві протягом трьох місяців було знято 250 сілець.

У №4 за 1933-й йшлося про полювання президента Польщі Ігнатія Мосціцкого на території Ілемнянського надлісництва в Долинському повіті Станіславівського воєводства, де чисельність ведмедів була найбільшою. Для організації полювання на ведмедя на краю полонини «Волоска» побудували мисливську вишку, а для приманки ведмедів було викладено трупи гуцульських коней. Ведмедя президент Польщі таки вполював.

Святкування 50-літнього ювілею утворення Малопольського мисливського товариства (у 1876 р. воно було засноване як Галицьке мисливське товариство) описувалося у №№ 12,13 за 1926 р.

У номері 38 за 1930 р. розпочався друк статті Станіслава Лескі «Серед оленів та гуцулів», в якій серед іншого йшлося про полювання у Жаб’єму, Косові. Описано й побут гуцулів на полонинах. Статтю проілюстровано багатьма фотографіями подій, про які писав автор, зокрема: переправа на ріці Черемош у Жаб’єму, переправа через Черемош, лісові стежки, гуцули перед початком полювання, побут у горах…

Діяльність часопису «Ловець Польський» в Україні практично не досліджувалася в основному через ідеологічні причини. Дослідження матеріалів, які друкувалися, дає можливість дослідити мисливсько-господарське законодавство, культуру, мисливську термінологію як на території Царства Польського, так і Галичини.

Олег ПРОЦІВ

Фото з архіву «ЛВ»